

Анастасія ЛЕВЧЕНКО,

*здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
педагогічного фахового коледжу комунального закладу вищої освіти*

„Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія”

Запорізької обласної ради,

м. Запоріжжя, Україна

Науковий керівник: Вікторія СТЕШЕНКО,

викладач дошкільних дисциплін

педагогічного фахового коледжу комунального закладу вищої освіти

„Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія”

Запорізької обласної ради,

м. Запоріжжя, Україна

ВИКОРИСТАННЯ НЕТРАДИЦІЙНИХ ТЕХНІК МАЛЮВАННЯ НА ЗАНЯТТЯХ ЗОБРАЖУВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗДО

Дошкільний вік найважливіший період у житті кожної дитини. Саме в такому віці діти – це маленькі дослідники, вони відкривають для себе дивовижний та незнайомий навколишній світ. Якщо дитяча діяльність буде різноманітна, то успішнішим буде розвиток дитини, її можливості та формування творчості. Тож у програмі виховання дітей дошкільного віку значне місце приділяється зображувальній діяльності. Під час занять образотворчої діяльності у дітей формується естетичне сприйняття, художній смак, уміння самостійно створювати щось нове та гарне, а також бачити прекрасне в навколишньому світі.

В наш час, в епоху науково-технічного прогресу, від людини вимагають творчий підхід до вирішення різних проблем, гнучке мислення, швидку орієнтацію. Звідси йде необхідність розвивати творчу діяльність дітей, відповідно має змінитися педагогічна технологія роботи педагогів. У закладах дошкільної освіти художньо-образотворча діяльність зводиться лише до

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

стандартного набору матеріалів та традиційним технікам зображення. Але враховуючи вищезгадані вимоги сучасного суспільства, цього недостатньо для глибокого творчого розвитку здібностей. З цього виникає потреба у використанні на заняттях зображувальної діяльності нових видів образотворчої творчості, це застосування нетрадиційних технік малювання.

Нетрадиційним технікам малювання приділяли увагу такі дослідники, як: Т. І. Сайганова, Є. М. Сєдова, Р. Г. Козакова, Т. В. Смагіна, Г. М. Давидова, В. Ю. Слепцова, А. А. Фатєєва. Вони довели, що така техніка необхідна для розвитку малювання у дошкільному віці. При її використанні, дітям дається можливість експериментувати, розвивати тактильну чутливість, нестандартність мислення, зорово-моторну координацію, сприйняття кольору, індивідуальність, а найважливіше не втомлюваність дошкільнят.

Нетрадиційні прийоми малювання набули значного розповсюдження у практичній діяльності педагогів. Однак, попри значне поширення, теоретичне підґрунтя цих художніх прийомів не було в повній мірі розроблене. Так, досі зберігається неоднозначність навіть назви, коли одні вчені використовують поняття „нетрадиційні техніки малювання” (Н. Семенюк, Т. Журавко), а інші вживають „нетрадиційні прийоми малювання”, „нетрадиційне малювання” (Л. Дабіжа, Л. Козак) для позначення одних і тих же видів зображувальної діяльності.

Л. Дабіжа, використовуючи поняття „малювання в нетрадиційних техніках”, розуміє його як „... цікавий і доступний вид самостійної художньої діяльності, де можна створювати художні образи, візерунки, предмети за допомогою різноманітних прийомів і матеріалів” [1].

Вихователь-практик Т. Дубель стверджує, що нетрадиційні техніки малювання – „це способи створення нового, оригінального твору мистецтва, в якому гармонують все: і колір, і лінія, і сюжет. Це величезна можливість для дітей старшого дошкільного віку думати, шукати, експериментувати, а найголовніше, самовиражатися”. [2].

Проаналізувавши існуючі визначення, можна наголосити на спільних істотних рисах поняття „нетрадиційні прийоми малювання”: цікавість, новітність, оригінальність/несподіваність. На основі цього розуміємо нетрадиційні прийоми малювання як спосіб створення художніх зображень у цікавий оригінальний незвичайний спосіб без використання або з мінімальним використанням традиційних матеріалів і технік.

Характерні особливості нетрадиційних прийомів малювання були вичерпно описані Н. Чен, відповідно до поглядів дослідника, можемо говорити по наступні риси нетрадиційних прийомів малювання:

– *для роботи використовуються прості матеріали*, нетрадиційні техніки не завжди потребують складних та важкодоступних матеріалів, багато прийомів потребують доступних речей – різнокольоровий папір, навіть журнали та газети можуть бути використані, акварельні фарби, барвники з фруктів або пластиліну;

– *для роботи з художніми матеріалами використовуються прості й доступні прийоми*, це допомагає старшим дошкільникам опанувати нетрадиційні прийоми малювання у короткі терміни, що дозволяє використовувати отриманий досвід вже під час перших занять, завдяки цьому дошкільник практично одразу може створювати власні художні образи, що допомагає реалізувати власний творчий потенціал;

– *створення виробів не потребує специфічних художніх інструментів*, для окремих прийомів не потрібні навіть базові речі – мольберт, пензлики, ножиці; дошкільники можуть малювати, реалізовувати творчий потенціал за допомогою пальців, долонь;

– *легке засвоєння прийомів*: якщо традиційне навчання базується на тому, що дитина освоює техніки малювання через передачу знань від вихователя до дошкільників, то нетрадиційні прийоми є ефективнішими та потребують більшої учнівської активності, бо дошкільник може бути як носієм, так і творцем нової техніки, наприклад, передавати здобуті знання іншим, виступаючи в ролі вчителя;

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

– *гнучкість прийомів нетрадиційних технік малювання*, цю особливість можна пояснити тим, що дошкільник може легко переносити здобутий досвід із одного виду художньої діяльності на інший;

– *прискорений результат від опанування нетрадиційних прийомів малювання*; на оволодіння такими техніками іноді вистачає кількох хвилин, після чого дошкільник може самостійно розпочати роботу та швидко одержати власний художній образ;

– *безмежність творчого самовираження*: нетрадиційні прийоми малювання дозволяють дошкільникам не обмежувати себе жорсткими правилами та алгоритмами, що є додатковою мотивацією для дітей, щоб вони творили, експериментували, вільно поводитися з різними матеріалами, отримували радість і задоволення від процесу роботи [4, с. 34].

Нетрадиційні прийоми малювання є частиною естетичного виховання, вони включають створення нового, оригінального витвору мистецтва. Саме це дає можливість дітям думати, шукати, а також експериментувати. Результат використання нетрадиційних технік – знайти себе, своє „я” стати індивідуальністю. Навіть сам термін „нетрадиційний” передбачає використання матеріалів, інструментів, способів малювання, які не є загальноприйнятими, традиційними.

Використання нетрадиційних прийомів малювання допомагає вирішити ряд дидактичних задач, а саме: розвиток дрібної моторики рук; покращення просторового орієнтування та зорового сприйняття; розвиток образотворчих навичок та умінь, спостережливості, естетичного сприйняття, емоційної чуйності; формування вміння передавати в роботах свої почуття за допомогою різних засобів виразності; розвиток творчих здібностей, польоту фантазії та уяви та, звичайно ж, мовлення. Виходячи з цього, вважаємо доречним говорити про полісемантичність поняття «нетрадиційні техніки малювання», оскільки їх можна розуміти і як дидактичний прийом роботи з дітьми, що допомагає стимулювати дитячу творчість, пізнавальний інтерес, сприяє розвитку образотворчих умінь та навичок.

Малювати з використанням нетрадиційних технік можна і потрібно починати з молодшого дошкільного віку – за принципом „від простого до складного”. Заняття нетрадиційними техніками малювання потребує ретельної організації: основне завдання – залучити дітей, особливо молодшого віку, зацікавити їх, стимулювати розкривати свій творчий потенціал. Тому починати слід із відповідної заняттю казкової історії чи вірша. Потім треба запропонувати дітям придумати, як це може перетекти в малювання, наприклад, потрібно буде допомогти курчаті вилупитися з яйця. Діти, у свою чергу, повинні будуть намалювати його за допомогою своєї долоні.

Основні техніки, які варто освоювати вже в молодшому дошкільному віці: малювання пальчиками, долоньками; малювання шматками поролону, ватними паличками; друкування листям, картоплею, морквою; малювання вугіллям. У середньому і старшому дошкільному віці можна використовувати вже більш складні нетрадиційні техніки, такі як: малювання свічкою, кляксографія з трубочкою, набризк, відбиток, пальцеграфія, техніка тичка [3, с. 149].

В цілому, при використанні нетрадиційних прийомів важливо наступне: дошкільник повинен не тільки володіти різними прийомами зображення, але й пам'ятати їх, а коли доречно, то й використовувати для вирішення поставленої задачі.

Отже, нетрадиційні прийоми малювання – це й спосіб створення оригінального художнього твору, що не потребує спеціальних вмінь чи специфічних матеріалів, і дидактичний прийом, що активно використовується педагогами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дабіжа Л. П. Нетрадиційне малювання як засіб розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. *Наукові записки. Збірник матеріалів звітної науково-практичної конференції викладачів і студентів*: Серія «Мистецтво». Вінниця : ФОП Корзун Д. Ю., 2018. С. 66-70. URL: <https://dspace.vspu.>

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

edu.ua/bitstream/handle/123456789/4646/7.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 05.03.2024).

2. Дубель Т. В. Нетрадиційні техніки малювання як засіб розвитку творчої уяви дітей старшого дошкільного віку. «Підготовка фахівців у контексті становлення нової української школи» : збірник тез і статей до всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю (21– 22 березня 2018 року, м. Житомир). Житомир. 2018.

3. Онищук І. А. Творче самовираження дошкільників як педагогічна проблема. Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія : педагогіка. 2010. № 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/tvorche-samovirazhennya-doshkilnikov-yak-pedagogichna-problema> (дата звернення: 01.03.2024).

4. Шульга Л. М. Ігрова технологія як засіб розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку на заняттях з малювання. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2015. № 11. С. 25-27. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Otros_2015_11_6 (дата звернення: 01.03.2024).

Юлія КЛИМЕНКО,

вчитель початкових класів

Тростянецької філії I-II ступенів

Щербанівського ліцею Щербанівської сільської ради

Полтавського району Полтавської області

с. Щербані, Україна

ГЕЙМІФІКАЦІЯ: ГРА ПО-НОВОМУ, НАВЧАННЯ ПО-ІНШОМУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ НУШ

Сучасне суспільство ставить перед учителями першочергове завдання – виховання творчої, успішної, інтелектуально й духовно розвиненої особистості з перших років навчання. Важливою частиною цього завдання є боротьба за